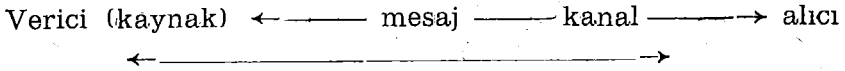

DERSE DEVAMIN ÖĞRENCİ BAŞARISINA ETKİSİ

Doç. Dr. Leyla ÖZYÜREK
Eğitim Programları ve Öğretim
Bölümü

Eğitim bir iletişim sürecidir. İletişimde bulunmaksızın eğitim yapmak olanaksızdır. Son yıllarda yapılan çalışmalar bilgi geçişini iletişim kuramlarına dayandırma konusunda yoğunlaşmıştır.¹ En basit tanımıyla "anlamları bireyler arasında ortak kılma işlemi" olarak ele alınan iletişim sürecinin dört ana unsuru şematik olarak şöyle gösterilebilir.²

iletişim süreci

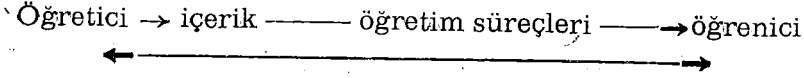

Bu dört unsur tüm iletişim süreçleri için söz konusudur. Bu unsurlardan bir tanesinin gereken biçimde dikkate alınmaması, iletişimin veriminin düşmesine neden olmaktadır. Ayrıca ortak anlamlara ulaşabilmek için iletişimin çift yönlü olması gerekmektedir. Verici (kaynak) mesajını alıcıya ilettiği zaman onun tepkisini görmek istemektedir. İletişimin sağlıklı olup olmadığı ancak "alıcıdan kaynağa doğru olan akım"dan anlaşılmaktadır.³

1. Curzon, L. B., *Teaching in further education*, Cassell and Co, ltd. Newyork 1977, s. 33
2. Hadsell, R., *Haberleşmeye Başlangıç*, CRL Haberleşme ve Tanıtma Dairesi enformasyon bülteni, s. 3.
3. A.I.D. "Communication" kursu notları "Basılmamış materyal"

İletişim sürecinin dört unsuru eğitim sürecine uyarlandığı zaman aşağıdaki tablo oluşmaktadır :

Eğitim süreci

Eğitim sürecinde öğretici, “verici”, “öğrenci” “alıcı” durumundadır. Öğretici içeriği (mesajı) başta sesi olmak üzere, çeşitli araç ve gereç kullanarak değişik yöntemlerle öğrenciye ulaştırır. İletişim süreci için önemli olan husus çift yönlü akış, eğitim süreci için de önemlidir. Öğreticinin öğretim sırasında öğrencinin içeriği anladığına, kavradığına ilişkin tepkisini görmesi gerekir. Bu nedenle iyi bir öğretim ancak yüzyüze ilişkin olduğu sınıf atmosferinde oluşur. Yüzyüze ilişkinin olduğu sınıf atmosferinde öğrenciler öğreticinin yalnız sesinden değil, onun her türlü özelliklerinden etkilenebilirler. Öğrencilerin, öğreticinin tutumlarından, davranışlarından, ilgilerinden, gereksinmelerinden, değerlerinden ve benzeri kişilik özelliklerinden etkilendiğini gösteren binden fazla çalışma vardır.⁴ Bu çalışmalar öğreticinin bu özelliklerinden, öğrencinin yalnızca bilgi düzeyinin değil tüm kişiliğinin etkilendiğini ortaya koymaktadır.

Çift yönlü yüzyüze ilişkinin olduğu bir sınıf atmosferi öğrenci açısından olduğu kadar öğretici açısından da önemlidir. Şöyleki, böyle bir ortamda öğretici, öğrencilerin tepkilerine bakarak yalnızca ne ölçüde öğrettiğini değil, aynı zamanda nasıl öğretmesi gerektiğini de belirleyebilmektedir. Öğrencilerin daha önceden edindiği tecrübeleri, gereksinmeleri, davranışları, öğrenmeye hazır olup olmadıkları ancak onlarla yüzyüze ilişki kurulabildiği zaman anlaşılabilir. Aslında iletişim sürecinin başarısızlıkla sonuçlanmasının en önemli nedenlerinden biri alıcının özelliklerinin yeterince belirlenememesinden kaynaklanmaktadır. Bu durumda öğrencilerin seviyelerine uygun öğretim yapmak olanaksızlaşmaktadır. “Öğretmen işe kendisinin ne bildiği ile değil, öğrencinin ne bildiği ile başlamalıdır” fikri etkin bir öğretimin ilk koşulu kabul edilmelidir.

4. Fazla bilgi için bak : Küçükahmet, L., **Öğretmen Yetiştiren Kurum Öğretmenlerinin Tutumları**, A. Ü. Eğitim Fakültesi Yayınları No : 55, Ankara, 1976

Yüzyüze ilişki konusunda bir noktanın açıklıkla belirlenmesi gerekmektedir. Bu ilişki yalnızca öğretici ile öğrencinin bir yerde bulunmaları gibi kısır bir anlama gelmemektedir. Bununla beraber bir yerde bulunma (yukarıdaki açıklamalardan da anlaşılacağı gibi) iletişim kurmanın ilk koşuludur. Eğitim açısından ele alındığında öğretim - öğrenme sürecinde başarının ilk koşulu öğrencinin öğretici ile aynı yerde bulunmasının sağlanması, diğer bir deyişle derse devamının sağlanmasıdır.

Bu küçük inceleme derse devam eden öğrencilerin ders başarılarının, derse devam etmeyen öğrencilere göre oldukça yüksek olduğunu bir kez daha kanıtlamaktadır. İncelemenin metodolojisine ve bulgulara geçmeden önce, çok özet bir çalışma olduğunu, evren ve örneklem daha geniş tutularak, değişkenler daha sistematik bir biçimde kontrol edilerek yapılacak araştırmalar için basit bir örnek oluşturabileceğini belirtmek gerekir.

Derse devam ile başarı arasındaki ilişkinin araştırılması bir anlamda ilki istatistiksel serinin ilişkisinin araştırılması şeklinde düşünüldüğünden A. Ü. Eğitim Fakültesi üçüncü sınıf öğrencilerinin 1979-80 öğretim yılında belli bir derse -Öğretim İlke ve Yöntemleri- devamları ile aynı dersten sömestir sonunda yapılan sınavdaki başarı durumlarından iki seri oluşturulmuştur.

"Tablo 1" EPÖ 305 Öğretim ilke ve yöntemleri dersine devam eden sınava giren 41 öğrencinin derse devam durumlarını ve "10" üzerinden başarı durumlarını göstermektedir.

"Tablo 1" de de görüldüğü gibi, derse devam ile ders başarıları arasında $r = + 0.51$ gibi yüksek bir ilişki bulunmuştur. Bu sonuç derslere daha düzenli devam eden öğrencilerin daha başarılı oldukları, diğer bir deyişle sınıf atmosferinde öğretici ile yüzyüze ilişki içinde olan öğrencilerin daha çok öğrendiklerini açıkça göstermektedir.

Öğrencilerin derslere devamları ile başarıları arasındaki olumlu ilişkilerini test etmek için pekçok değişken söz konusu olabilmektedir. Değişkenlerin bu ilişkiyi etkileyip etkilemediği geniş bir çalışmanın kapsamına girmektedir. Bu değişkenlerden bazılarının, örneğin; sınav türünün, öğretici, içerik ve öğrenci değişikliğinin bu ilişkiyi ne ölçüde etkilediği bu küçük çalışmada saptanmaya çalışılmıştır.

1979 - 80 öğretim yılında 41 öğrencinin Öğretim İlke ve Yöntemleri dersindeki başarılarını ölçmek için esse tipi bir sınav uygulanmıştır. Bir yıl önce öğretici tarafından aynı içerikte okutulan dersin sınavı dört seçenekli çoktan seçmeli test ile saptanmıştır. Burada yalnızca sınav türünün değiştiği varsayılmaktadır.

Tablo : 1

Ders : EPÖ 305 Öğretim İlke ve Yöntemleri
Öğretim Yılı : 1979 - 80

Devam durumu (Ders saati)	Başarı durumu (10 üzerinden)	Devam durumu (Ders saati)	Başarı durumu (10 üzerinden)
30	8	27	5
26	5	29	5
24	5	19	5
25	5	27	5
20	3	29	5
28	5	21	3
25	5	17	2
24	3	25	5
29	4	16	4
21	5	19	5
24	2	27	7
26	5	19	2
25	3	22	4
17	4	27	7
23	5	26	2
19	5	20	2
21	3	18	4
27	5	23	6
17	4	22	3
30	7	25	3
		27	6
N = 41		r = + 0.51	

"Tablo 2" 1978 - 79 öğretim yılında A. Ü. Eğitim Fakültesi üçüncü sınıfında olan öğrencilerin öğretim ilke ve yöntemleri dersine devamları ile sömestir sonundaki başarı durumlarını göstermektedir.

Tablo : 2

Ders : EPÖ 305 Öğretim İlke ve Yöntemleri

Öğretim Yılı : 1978 - 79

Devam durumu (Ders saati)	Başarı durumu (10 üzerinden)	Devam durumu (Ders saati)	Başarı durumu (10 üzerinden)
23	7	21	9
22	4	15	5
27	8	25	4
11	2	18	3
14	8	34	9
27	8	15	5
27	8	24	6
28	3	4	6
21	3	22	6
29	6	15	3
16	9	23	6
22	5	12	3
25	4	8	6
6	5	20	7
16	4	25	3
20	6	24	7
16	5	15	5
22	4	22	5
7	3	24	7
10	4	17	6
5	4	16	5
14	6	15	9
10	7	6	4
19	8	27	7
2	3	6	3
22	3	27	3
27	9		

N = 53

r = + 0.33

"Tablo 2" de de görüldüğü gibi 1978-79 yılında A. Ü. Eğitim Fakültesi üçüncü sınıf öğrencilerinden 53'ünün derse devamı ile ders başarıları arasındaki ilişki $r: + 0.33$ olarak bulunmuştur. Yine olumlu olan bu ilişkinin 1979-80 öğretim yılına göre biraz düşük çıkması başlıca iki nedene bağlanabilmektedir. Birincisi, 1979-80 yılında yapılan sınava tablodan da anlaşılacağı gibi üçte iki devam zorunluluğunu dolduranlar alınmıştır. Oysa 1978-79 sınavında devam zorunluluğu aranmamış ve tüm öğrencilere sınava girme hakkı tanınmıştır. Bu arada bizzat öğretim ilke ve yöntemleri dersinin uygulamasını yapan öğrencilerin (Ki bu öğrenciler öğretmenlik yapmakta olup, derslere devam etmemişlerdir) başarı durumları bir ölçüde ilişki katsayısını etkilemiştir.

1978-79 öğretim yılında elde edilen ilişki katsayısının (+ 0.33) 1979-80 öğretim yılındakine göre (+ 0.51) yine olumlu ama biraz düşük çıkmasının nedenlerinden bir diğerinin dört seçenekli çoktan seçmeli testin derse devam etmeyen öğrenciler için de dörtte bir oranında sans faktörünü taşıması olarak düşünülmektedir.

Öğrencilerin öğretime katılmaları ile başarı durumları arasındaki ilişkiyi etkileyebilecek diğer değişkenler "öğretici, öğrenci ve içerik farklılığı" olarak düşünülmektedir. Gerek "Tablo 1" de gerekse "Tablo 2" de aynı öğreticinin aynı içerikte okuttuğu bir ders ele alınmıştır. "Tablo 3" ise başka bir öğreticinin A. Ü. Eğitim Fakültesi 1. ci sınıf öğrencilerine verdiği Eğitime Giriş dersine öğrencilerin devam durumu ile başarı durumları arasındaki ilişkiyi göstermektedir.

"Tablo 3"den de anlaşılacağı gibi gerek içerik, gerekse öğretici ve öğrenci değiştiği bir durumda da derse devam eden öğrencilerin başarıları devam etmeyenlere göre yüksek çıkmıştır. Diğer bir değişle derse devam ile başarı arasındaki ilişki katsayısı $r: 0.42$ gibi olumlu bir sonuç vermiştir. 1979-80 öğretim yılında 44 öğrencinin katıldığı "Eğitime Giriş" dersindeki öğrenci başarısı esse tipi bir sınavla saptanmıştır.

Tablo : 3

Ders : EPÖ 101 Eğitime Giriş (1/B Şubesi)
 Öğretim Yılı : 1979 - 80

Devam durumu (Ders saati)	Başarı durumu (10 üzerinden)	Devam durumu (Ders saati)	Başarı durumu (10 üzerinden)
33	3	31	7
29	5	30	4
26	6	31	5
30	6	20	6
20	4	27	6
23	5	33	5
19	3	32	5
32	6	23	9
25	3	26	6
24	7	25	6
22	4	27	6
31	6	25	7
27	7	26	6
21	1	26	6
16	1	34	4
23	5	29	7
28	2	17	5
29	6	18	1
32	10	22	3
30	6	26	5
34	5	19	3
26	4	30	7
N = 44		r = + 0.42	

"Tablo, 1, 2" ve "Tablo 3" çeşitli değişkenlerin söz konusu olduğu yerde dahi öğrenci başarısının derse devamla olumlu bir ilişkisinin olduğunu göstermektedir. Değişkenlerin sayısını arttırarak bu sonucu test etmek her zaman olanaklıdır. Öğreticinin niteliği, öğrencinin niteliği, içeriğin niteliği, kullanılan

yöntemler, ders kitabı ve araç gereçlerin niteliği, vakit çizelgesinin düzeni, ölçme ve değerlendirme sisteminin niteliği ve benzeri değişkenler ele alınabilir. Öğrencilerin derse devamı ile başarısı arasındaki ilişkiyi etkileyebilecek değişkenler kontrol altına alınarak öğrencilerin başarıları arttırılabilir. Ancak, yukarıda da belirtildiği gibi öğretici ile öğrencinin herşeyden önce bir sınıf atmosferinde yüzyüze ilişkide olması gerekmektedir. Dolayısıyla her ne biçimde olursa olsun öğrencinin derse devamı sağlanmalıdır. İlk ve ortaöğretimde derse devamın sağlanması konusunda pek fazla sorunla karşılaşmamaktadır. Bu kurumlarda yönetmeliklerde yer alan devam konusuna ilişkin maddeler aynen uygulanmaktadır. Oysa yüksek öğretim kurumlarında bu konuda bazı sorunlar doğabilmektedir. Ülkemizde mevcut 108 fakültenin tümünün (Ek 1) yönetmeliklerinde derse devamı zorunlu kılan maddelerin olup olmadığını araştıran bir çalışmaya raslanmamıştır. Bununla birlikte tesadüfi örnekleme yoluyla seçilen 9 üniversiteye bağlı 20 fakültenin hemen tümünde devam zorunluluğuna ilişkin maddelerin yer aldığı görülmektedir (Ek 2). Ancak bu maddelerde bir birlikten söz etmek olanaklı değildir. Bazı yönetmelikler "öğrencilerin derslere devamı zorunludur" demekle yetinirken, bazıları öğrencilerin derslerin ne kadarına devam edemeyecekleri konusunda oranlar vermektedirler. Bu oranlar 1/3 ile 1/6 arasında değişmektedir. Bu noktada önemli olan husus devam zorunluluğunun yalnızca yönetmeliklerde kalıp kalmadığıdır. Böyle bir durumda etkin öğretimin ilk koşulu gerçekleştirilmemiş olacaktır.

Yüksel öğretimde öğretici-öğrenci etkileşimini ortadan kaldıran sistemlerin başarılı olmadığını gösteren pek çok örnek vardır. Örneğin; "Herkes ve her yere açık" sloganı ile uygulanan açık üniversite sisteminin bazı ülkelerde başarılı, bazı ülkelerde başarısız olmasının nedenleri arasında bu etkileşimin ortadan kalkmış olmasını gösterenler vardır.⁵ Gerçekten Açık üniversite sistemini başarıya ulaştıran İngiltere'ye bakıldığında sistemin en önemli unsurlarından birinin ülkenin her köşesinde açılan 300'e yakın "çalışma merkezlerinin olduğu görülmektedir.⁶ Bu çalışma merkezlerinin özelliği öğrencilerin diğer öğren-

5. Londra Üniversitesi Chelsea Kolej'de düzenlenen bir seminerde bu görüş üzerinde ısrarla durulmuştur.

6. Morgan, C., "Açık Üniversite ve Yönetim", Üniversite Yönetiminin Uluslararası Sorunları Sempozyumu, No 80, Ankara, 1979, s. 51

ciler ve özel öğretmenlerle yüz yüze etkileşimde bulunmalarıdır. Böylece açık üniversite sisteminin olumsuz yönü - öğretici - öğrenci etkileşimini en aza indirmiş olması - olanaklar ölçüsünde ortadan kaldırılmaya çalışılmıştır.

Sonuç olarak, bir kez daha vurgulamak gerekir ise; öğrenci başarısının arttırılmasının ilk koşul, öğrencinin, öğretici ile yüzyüze ilişkide bulunmasının sağlanmasıdır. Bunun nasıl sağlanacağı ve başarıyı arttıracak diğer koşulların nasıl kontrol altına alınacağı konusunu bilimsel çalışmalarla ortaya konmalı, bu çalışmaların bulgularından uygulamalarda yararlanılmalıdır.

YARARLANILAN YÖNETMELİKLER :

- A. Ü. Tıp Fakültesi, 1972 - 1973 ders yılı öğretim kılavuzu, Tıp Fakültesi yayınları, sayı 268, A. Ü. Basımevi, Ankara 1972
- A. Ü. Eğitim Fakültesi Lisans, Öğretim ve Sınav Yönetmeliği, 20.1.1980 tarih ve 16875 sayılı Resmî Gazete.
- A. Ü. Eczacılık Fakültesi, Öğretim ve Sınav Yönetmeliği, 3 Haziran 1976 tarih ve 15605 sayılı Resmî Gazete.
- A. Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi, Lisans Öğretim ve Sınav Yönetmeliği, 8.7.1974 tarih ve 14939 sayılı Resmî Gazete.
- A. Ü. İlahiyat Fakültesi Öğretim ve Sınav Yönetmeliği, Ankara Üniversitesi Basımevi, 1977.
- A. Ü. Fen Fakültesi Öğretim ve Sınav Yönetmeliği, Miss Matbaası, Ankara, 1976
- A. Ü. Hukuk Fakültesi Lisans ve Öğretim Yönetmeliği, 13 Nisan 1964 tarih ve 11681 sayılı Resmî Gazete.
- A. Ü. D. T. C. F. Öğretim ve Sınav Yönetmeliği, 30 Mayıs 1975 tarih ve 15250 sayılı Resmî Gazete.
- Atatürk Üniversitesi İşletme Fakültesi öğretim ve sınav yönetmeliği, 23.2.1977 tarih ve 15859 sayılı Resmî Gazete.

- Atatürk Üniversitesi İslami Bilimler Fakültesi öğretim ve sınav yönetmeliği, 3 Kasım 1977 tarih ve 16102 sayılı ve 6 Mayıs 1978 tarih ve 16279 sayılı Resmî Gazete.
- Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi ile ilgili yönetmelik.
- Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi öğretim ve sınav yönetmeliği, 3 Haziran 1976 tarih ve 15605 sayılı Resmî Gazete.
- Bursa Üniversitesi İktisadi ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Lisans Öğretim ve Sınav Yönetmeliği, 16 Eylül 1976 tarihli Resmî Gazete.
- Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Öğretim ve Sınav Yönetmeliği, 4.1.1977 tarih ve 15809 sayılı Resmî Gazete.
- Fırat Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Öğretim ve Sınav Yönetmeliği, 2 Haziran 1977 tarih ve 15954 sayılı Resmî Gazete.
- İ. Ü. Hukuk Fakültesi ile ilgili mevzuat, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1970
- İ. Ü. İşletme Fakültesi lisans, öğretim ve imtihan yönetmeliği, 18 Eylül 1968 tarih ve 13004 sayılı Resmî Gazete.
- İ. Ü. İktisat Fakültesi Lisans Öğretim ve İmtihan Yönetmeliği, Elektronik Ofset İstanbul, 1975.
- İ. Ü. Edebiyat Fakültesi, Lisans Öğretim ve İmtihan Yönetmeliği, 16.2.1976 tarih ve 15501 sayılı Resmî Gazete.
- Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi ile ilgili yönetmelik.
- O. D. T. Ü. öğrencilerle ilgili yönetmelikler, kayıt kabul işleri müdürlüğü 1974.
- Hacettepe Üniversitesi, akademik düzen, öğretim ve sınav yönetmeliği,

EK : 1

1980 - 81 Öğretim Yılında Mevcut Üniversite ve Fakültelerin Listesi

1. Anadolu Üniversitesi (Eskişehir)
  1. Tıp Fakültesi
  27. Veteriner Fakültesi
  28. Elektrik Fakültesi
  29. Makina Fakültesi
2. Ankara Üniversitesi
  2. Ankara Tıp Fakültesi
  3. Antalya Tıp Fakültesi
  4. Eczacılık Fakültesi
  5. Diğ Hekimliği Fakültesi
  6. Veteriner Fakültesi
  7. Eğitim Fakültesi
  8. Siyasal Bilgiler Fakültesi
  9. İlahiyat Fakültesi
  10. Hukuk Fakültesi
  11. Fen Fakültesi
  12. Dil-Tarih Coğrafya Fakültesi
  13. Ziraat Fakültesi
3. Atatürk Üniversitesi (Erzurum)
  14. Tıp Fakültesi
  15. Diğ Hekimliği Fakültesi
  16. Erzurum Ziraat Fakültesi
  17. Samsun Ziraat Fakültesi
  18. İşletme Fakültesi
  19. İslami Bilimler Fakültesi
  20. Edebiyat Fakültesi
  21. Fen Fakültesi
4. Boğaziçi Üniversitesi (İstanbul)
  22. Mühendislik Fakültesi
  23. İdarî Bilimler Fakültesi
  24. Temel Bilimler Fakültesi
5. Bursa Üniversitesi
  25. Tıp Fakültesi
  26. İktisadî ve Sosyal Bilimler Fakültesi
6. Cumhuriyet Üniversitesi (Sivas)
  30. Tıp Fakültesi
7. Çukurova Üniversitesi (Adana)
  31. Tıp Fakültesi
  32. Ziraat Fakültesi
  33. İdarî İlimler Fakültesi
  34. Temel Bilimler Fakültesi
  35. Mühendislik Fakültesi
8. Diyarbakır Üniversitesi
  36. Tıp Fakültesi
  37. Diğ Hekimliği Fakültesi
  38. Fen Fakültesi
9. Ege Üniversitesi (İzmir)
  39. İzmir Tıp Fakültesi
  40. Diğ Hekimliği Fakültesi
  41. Eczacılık Fakültesi
  42. Gıda Fakültesi
  43. Ege Tıp Fakültesi
  44. Ziraat Fakültesi
  45. Fen Fakültesi
  46. Sosyal Bilimler Fakültesi
  47. İşletme Fakültesi
  48. İktisat Fakültesi
  49. İnşaat Fakültesi
  50. Makina Fakültesi
  51. Yer Bilimleri Fakültesi
  52. Kimya Fakültesi
  53. Tekstil Fakültesi
  54. Hukuk Fakültesi
  55. Güzel Sanatlar Fakültesi

7. ÜSYM Üniversitelerarası öğrenci seçme ve yerleştirm merkezi 1980 ÜSS kılavuzundan yararlanılarak hazırlanmıştır.

10. Fırat Üniversitesi (Elazığ)

- 56. Veteriner Fakültesi
- 57. Edebiyat Fakültesi
- 58. Fen Fakültesi

11. Hacettepe Üniversitesi (Ankara)

- 59. Tıp Fakültesi
- 60. Eczacılık Fakültesi
- 61. Dış Hekimliği Fakültesi
- 62. Trabzon Tıp Fakültesi
- 63. Fen Fakültesi
- 64. Mühendislik Fakültesi
- 65. Kimya Fakültesi
- 66. Sosyal ve İdarî Bilimler Fakültesi

12. İnönü Üniversitesi (Malatya)

- 67. Temel Bilimler Fakültesi

13. İstanbul Üniversitesi

- 68. İstanbul Tıp Fakültesi
- 69. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi
- 70. Edirne Tıp Fakültesi
- 71. Eczacılık Fakültesi
- 72. Dış Hekimliği Fakültesi
- 73. Veteriner Fakültesi
- 74. Kimya Fakültesi
- 75. Hukuk Fakültesi
- 76. İşletme Fakültesi
- 77. İktisat Fakültesi
- 78. Orman Fakültesi
- 79. Siyasal Bilimler Fakültesi
- 80. Edebiyat Fakültesi
- 81. Yer Bilimleri Fakültesi
- 82. Fen Fakültesi

14. İstanbul Teknik Üniversitesi

- 83. Mimarlık Fakültesi
- 84. Kimya Fakültesi
- 85. Gemi İnşaatı ve Deniz Bilimleri Fakültesi

86. İşletme Mühendisliği Fakül.

- 87. Metalürji Fakültesi
- 88. İnşaat Fakültesi
- 89. Makina Fakültesi
- 90. Elektrik Fakültesi
- 91. Maden Fakültesi
- 92. Mühendislik - Mimarlık Fakültesi
- 93. Temel Bilimler Fakültesi

15. Karadeniz Teknik Üniversitesi (Trabzon)

- 94. Temel Bilimler Fakültesi
- 95. İnşaat ve Mimarlık Fakültesi
- 96. Makina ve Elektrik Fakültesi
- 97. Yer Bilimleri Fakültesi
- 98. Orman Fakültesi

16. Kayseri Üniversitesi

- 99. Tıp Fakültesi
- 100. İşletme Fakültesi

17. Ondokuz Mayıs Üniversitesi (Samsun)

- 101. Tıp Fakültesi

18. Orta Doğu Teknik Üniversitesi (Ankara)

- 102. İdarî İlimler Fakültesi
- 103. Mimarlık Fakültesi
- 104. Fen ve Edebiyat Fakültesi
- 105. Mühendislik Fakültesi
- 106. Gaziantep Kampusu Mühendislik Fakültesi

19. Selçuk Üniversitesi (Konya)

- 107. Edebiyat Fakültesi
- 108. Fen Fakültesi

Yüksek Okullar, Akademiler ve Akademilere bağlı Fakülteler dahil değildir.

EK : 2

Bazı Üniversite ve Fakültelerin Yönetmeliklerinde Yer Alan
"devama" ilişkin maddeler⁸

1 — Ankara Üniversitesi

1. Tıp Fakültesi

1.9 — Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde, imtihan veya vizesi olmasa dahi, teorik ve pratik derslere, seminerlere, fakültenin lüzum göstereceği ilmi ve akademik tatbikata devam mecburidir. Öğrenci her dersin süresi sonunda ilgili öğretim üyesinden derse devam ettiğine dair bir belge alır.

Herhangi bir dersin **altıda** birinden fazlasına devam etmeyen öğrenci, bu dersin imtihanına veya vizesine giremez ve sınıfta kalır. İmtihani veya vizesi olmayan derslerin de altıda birinden fazlasına devam etmeyenler bir üst sınıfa geçemezler, son sınıfta bu durumda olanlar mezun olamazlar.

2. Eğitim Fakültesi

18. Öğrencilerin derslere ve uygulamalara devamları mecburidir. Bir sömestir içindeki ders ve uygulama tutarının 1/3 ünden fazlasına hangi sebeple olursa olsun devam etmemiş veya edememiş olanlar o sömestirde devamsızlık ettikleri dersten sınava girme hakkını kaybederler.

Derslere devam yoklaması öğretim üyeleri ve yardımcıları tarafından yapılır ve durum her sömestir sonunda Dekanlığa bildirilir.

3. Eczacılık Fakültesi

Madde 7. Öğrenciler cetvelde gösterilen derslerin teorik ve pratiklerinden herbirinin en az 3/4'ünü devama zorunludurlar. Devam oranını tamamlamayanlar ertesi ders yılı aynı kod numaralı ders ve pratiklerin tümüne yeniden devama zorunludurlar. Devamını tamamlamış öğrenciler ard arda üç sınav hakkını da kullandıkları halde başarı gösteremezlerse o derse veya pratik çalışmaya yeniden devama mecburdurlar.

4. Siyasal Bilgiler Fakültesi

Devam mecburiyeti

Madde 17. Fakülte öğrencilerinin derslere ve seminerlere devamı mecburidir.

Devam yoklaması

Madde 18. Derslere devam yoklaması Fakülte İdaresi tarafından yapılır. Ayrıca öğretim üye ve görevlileri de kendi derslerinde yoklama yapabilirler ve sonuçlarını idareye bildirirler.

Seminer ve yabancı dil derslerinde devam yoklaması, bunları idare eden öğretim üyeleri veya görevlileri ve okutmanlar tarafından muntazaman yapılacak Fakülte İdaresine verilir.

Devamsızlık

Madde 19. Bir öğretim yılı içinde herhangi bir dersin **üçte birinde**, her ne sebeple olursa olsun, bulunmayan öğrenciler o dersten o yılın yaz dönemi sınavına giremezler.

8. İlgili fakülte yönetmeliklerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

5. İlahiyat Fakültesi :

Madde 3 — a) Öğrenciler her ders ve seminerin bir ders yılı içindeki saat tutarının üçte ikisine devam etmek zorundadırlar. Bu şartı yerine getirmeyenler o dersten o yıl sınava giremezler.

Her ders yılı sonunda, ders kesimine kadar, her dersin okutmanı, öğrencilerin devam karnelerine "sınava girebilir" yazısını yazar ve imzalar.

6. Hukuk Fakültesi

Madde 4. Derslere devam mecburidir.

Madde 6. Pratik çalışmalara devam mecburi olup, öğrenciler imtihanlarda bu çalışmalarda incelenen konulardan da sorumludurlar.

Madde 10. Mazereti olmaksızın bir ders yılı içinde aynı dersten üç seminer çalışmasına katılmayan öğrencinin kaydı silinir.

7. Fen Fakültesi

Dönem sonu sınavına girebilme koşulu.

Madde 6. Bir dersin dönem sınavına girebilmek için ders, uygulama ve laboratuvar çalışmalarına en az 4/5 oranında devam etmiş olmak gerekir.

Öğrencilerin 300 ve daha yukarı kodlu bir derse ve laboratuvar çalışmalarına devam edebilmek için, almakla yükümlü oldukları 100 ve 200 kodlu dersler ve laboratuvar çalışmalarını başarmış olmaları gerekir.

8. Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi

Madde 21. Öğrenciler yazıldıkları derslere her sönestirin 2/3 si oranında devam etmek zorundadırlar. Verilen ödevleri yapmayan seminer çalışmalarına katılmayan öğrenciler devamlarını doldursalar bile yıl sonu sınavlarına giremezler. Öğrencilerin devamları öğretim üeleri tarafından kontrol edilir ve Dekanlıkça öğrenciye verilecek basılı, resimli ve tasdikli devam karnelerine işlenir.

2 — Atatürk Üniversitesi

9. İşletme Fakültesi

Madde 13. Derslere, pratik çalışmalar ve seminerlere devam mecburidir. Bir sönestire boyunca ders saatlerinin üçte birine katılmayan öğrenciler, mazeretleri ne olursa olsun, o dersten devamsız sayılır ve imtihanına giremezler. Öğretim üye ve yardımcıları, öğrencilerin devamını uygun gördükleri biçimde denetlerler. Fakülte Yönetimi bu konuda yardımcı olur.

10. İslami Bilimler Fakültesi

Madde 2 — b) Öğrenciler bütün derslere, seminerlere ve uygulamalara üçte iki (3/2) oranında devam mecburidiler. Devam durumunu, dersin öğretim elemanı kontrol eder. Yıl sonu sınavı için devam karnesinin veya bu iş için hazırlanacak bir formun imzalanması zorunludur. Herhangi bir dersten devamını belgelemeyen öğrenci sadece o dersten o yılki sınav haklarını kaybeder. Ertesi yıl o dersten sınava girebilmesi için o derse devamını belgelemesi gerekir. Devamsızlığı

üçte biri (1/3) geçenlerin mazeretleri hiçbir suretle kabul edilmez.

11. Edebiyat Fakültesi

Derslere devam

Madde 8. Bir sömestir içinde, bir derse devamsızlığı, mazeretleri ne olursa olsun, yapılan derslerin üçte birini aşan öğrenciler devamsız sayılırlar ve o dersi tekrarlamadıkça imtihana giremezler. Devam durumu öğretim elemanının uygun göreceği usulle tespit edilerek, sömes-tirlerin bitiminden bir hafta önce, öğrenciler tarafından öğrenci müşavirlerine teslim edilen devam karnelerine işlenir. Müşavirler, bu karnelerdeki devam durumlarına göre imtihan cetvellerini hazırlarlar.

12. Ziraat Fakültesi

Madde 21. Devam mecburiyeti

Her öğrenci kayıt olduğu bütün derslere ve bu derslerin laboratuvar tatbikat ve seminerlerine devam etmek zorundadır. Herhangi bir dersle ilgili çalışmalara mazeretsiz olarak o dersin kredi saati tutarından bir fazla devam etmeyen öğrenci sınavlarına giremez ve dersi tekrar etmek zorundadır...

3 — Bursa Üniversitesi

13. İktisadi ve Sosyal Bilimler Fakültesi

Madde 6. Derslere devam zorunludur. Öğretim üyesi devam zorunluluğunu yerine getirildiğine kanaat getirmek için uygun gördüğü şekilde kontroller yapabilir. Öğretim üyesinin yaptığı yoklamaların en az üçte birine katılmayan öğrenciler bu dersin sınavına giremezler.

4 — Ege Üniversitesi

14. Sosyal Bilimler Fakültesi Devam zorunluluğu

Madde 16. Öğrencilerin derslere, uygulamalara, seminerlere, ve gerekli görülecek her türlü çalışmalara devam etmesi zorunludur.

Ders, uygulama ve seminer saatleri toplamının 1/4 inden fazlasına hangi sebeple olursa olsun devam etmeyen öğrenci o dersin yarıyıl sonu ve Eylül sınavlarına giremez, bir sonraki öğretim yılında o dersi tekrarlamak zorundadır. Devam durumunun saptanması ile ilgili işlemler Fakülte Yönetim Kurulunca belirlenir.

5 — Fırat Üniversitesi

15. Edebiyat Fakültesi

Madde 15. Öğrenciler yazıldıkları derslere her sömestir 2/3 oranında devam etmek zorundadır...

Öğrencilerin devamları o dersin öğretim üyeleri ya da yardımcıları tarafından denetlenir ve Bakanlıkça öğrenciye verilecek basılı, resimli onaylı devam karnelerine işlenir.

6 — İstanbul Üniversitesi

16. Hukuk Fakültesi

III. Fakülteye devam :

Madde 19.

Fakülteye devam mecburidir.

Devam ve başarı kontrolü :

Madde 20. Öğretim üyesi, devam mecburiyetinin yerine getiril-

dığıne kanaat getirmek için, münasip gördüğü şekilde kontroller yapılabilir.

17. İşletme Fakültesi

Madde 8. Derslere ve pratik çalışmalara devam mecburidir. Öğretim üyesi öğrencilerin devamlarını uygun gördüğü biçimde denetleyebilir.

Devam etmediği ..... tespit edilen öğrencilerin bir listesi ilgili öğretim üyesince imtihanların başlangıcından 15 gün önce Bakanlığa verilir...

18. İktisat Fakültesi

Madde 8. Derslere devam zorunludur. Öğretim üyesi, devam zorunluluğunun yerine getirildiğine kanaat getirmek için uygun gördüğü şekilde kontroller yapılabilir. Öğretim üyesinin yaptığı yoklamaların en az üçte birinde bulunmayan öğrenciler bu dersin Haziran dönemi sınavına giremezler...

19. Edebiyat Fakültesi

Madde 9. Devam zorunludur. Her öğretim üyesi öğrencilerin devamını kontrol için uygun göreceği biçimde yoklamalar yapar. Yoklamalarda devamın en az üçte kisini dolduramayanların karneleri imza edilmez, bunlar imtihana alınmazö

7 — Selçuk Üniversitesi

20. Edebiyat Fakültesi

Madde 8. Derslere devam zorunludur.

8 — Orta Doğu Teknik Üniversitesi

Devam zorunluluğu

50. Öğrenciler, derslere devamlı yükümlüdürler. Derse devam, ilgili öğretim üyes itarafından kontrol edilir.

9 — Hacettepe Üniversitesi :

Madde 30. Devam Zorunluluğu: Pratik derslere (Labratuvar çalışması, tartışma, seminer, saha ve klinik çalışmaları) teorik derslere ve bu derslerin problem çözme saatlerine devam zorunlu ve yoklama yapılır.

Ancak ilgili Fakülte veya Yüksek Okul Yönetim Kurulu kararı ile teorik derslere devam, derslerin tümünden veya gerekli görülen bir kısmından kaldırılabilir.

Pratik derslerin yüzde 15'inden fazlasına katılmayan öğrenci o ders veya derslerin genel ve bütünleme sınavlarına alınmaz ve (F1) notu alır.

Devamsızlık yüzde onbeşi geçmediği takdirde öğrenci devam etmediği pratik çalışmaları, bölümün imkânları ölçüsünde öğretim üyesinin gösterdiği gün ve saatte telafi etmek zorundadır. Telafi çalışmasını yapmayan öğrenci, o dersin genel ve bütünleme sınavlarına alınmaz ve (F1) notu alır.

Teorik derslerin problem çözme saatlerinin yüzde yirmibeşinden fazlasına devam etmeyen öğrenci, hiç bir surette o dersin veya derslerin o sümestrede genle ve bütünleme sınavlarına alınmaz ve (F1) notu alır.